

¡BOMBA!

Alicia habló, y yo prolongo, su mensaje a la Riviera: ya no construirá naviera ese enorme Tepetongo.

K'uintsil

Miércoles 20 de mayo de 2026

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 11 · NÚMERO 2727 · www.lajornadamaya.mx

Ajxak'alo'obe' tu k'exik u tuukulo'ob yóok'olal u talamilo'ob yóok'ol kaab

Ajxaak'al máako'obe' táan u p'atiko'ob paachil u jach k'aak'ail yéetel u jach ma'alobil tuukulo'ob yóok'olal káalentamiento global, tumen táan u yilke' ma' táan u jach úuchul ba'al beyo'. Le je'elo' ku ye'esik, kex jump'íit, bix ts'o'ok u k'as xiímbal meyajo'ob ku beeta'al ti'al u chan je'elsa'al kaambio klomaatikóo, tumen walkila' ts'o'ok u yéemel jump'íit u jach táaj k'aasil tuukulo'ob yaan ka'achij, ba'ale' ts'o'ok xan u jets'iko'ob mina'an mix ba'al ku béeytal u beetiko'ob ti'al u xóot'ol ba'ax k'expaj ti'al u béeytal u meetail tu ja'abil 2015.

Túumben tsoolil yóok'olal ba'ax ku tukulta'al je'el u yúuchul tu paachil k'iine', ku táakbesik ukp'éel ba'alo'ob je'el u yúuchul yóok'olal u kóontaminasyoonil karboonóo.

Ila'abe' ma' tun jach bin úuchul ba'al je'el bix tukulta'an ti' le ts'ook ja'abo'obo', le je'ela' tumen k'éex xan bix u ch'a'abal éenerjiyáa te'el yóok'ol kaabo'. Dioxidóo de karboono, ku cha'ak'apajal kéen too'ak'ak gaas, petrooleo yéetel chúuke', leti'e' yáax ba'ax beetik u yantal káalentamiento'. Beey túuno', ikil táan u k'a'abéetkunsal éenejiyáas beerdes, je'el bix le ku yantal yéetel u muuk' k'iin, iik' wa jeoteermikae', le ma'atech u túubiko'ob dioxidóo de karboonoe', ts'o'ok u yéensik jump'íit u jach k'aasil talamilo'ob ku tukulta'al yaan ka'ach u yantal yóok'olal karboonóo. Ba'ale', k'eexilo'obe' ma' jach séeb táan u yúuchulo'obi'.